

банкрутство О. Маліневський, пропонує встановити у законодавстві критерії відсутності спору про право [1, с. 64]. При цьому, вчений навіть опосередковано не пропонує відповідні критерії.

Переконанні, що визнання судом факту наявності спору про право лише на підставі висловлення незгоди боржника із заявленими до нього грошовими вимога здатне стали наслідком зловживання боржником своїм правом. Впевнені, що беззаперечно свідчити про наявність спору про право може виключно ініціювання боржником вирішення спору в судовому порядку.

Вищевикладене дає право стверджувати про доцільність визнання доказом наявності спору про право щодо грошового зобов'язання боржника перед кредитором виключно дії, які мають юридичне значення, а саме, подання боржником у встановленому порядку відповідного позову до кредитора.

Література

1. Маліневський О. Зловживання правом на порушення провадження у справі про банкрутство та заходи протидії. *Актуальні проблеми процедур банкрутства в Україні та міжнародний досвід врегулювання неплатоспроможності* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 18 жовт., 2019 р.). Київ., 2019. С.51-65.
2. Ухвала Господарського суду Дніпропетровської області від 22.03.2021 р., судова справа № 904/2573/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95673404>.
3. Жуков С. Судова практика у справах про банкрутство: презентація. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Jukov_present.pdf
4. Постанова Верховного суду від 13 серпня 2020 р., судова справа № 910/4658/19. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/91016931>
5. Ухвала Господарського суду міста Києва від 27 травня 2020 р., судова справа № 910/4115/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89909943>

УДК 342.7

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ПРИВАТНОГО, ОСОБИСТОГО ЖИТТЯ

І. М. Стадник

Сучасна демократія з її приматом поваги до прав і гідності людини є немислимою без повноцінного забезпечення недоторканності її особистого життя, приватності. Недоторканність приватного життя, особиста недоторканність особи – соціальна цінність, обов'язок щодо забезпечення якою покладено на механізм держави.

При цьому в законодавстві, в юридичній літературі відсутній єдиний підхід до розуміння приватного, особистого життя. На сьогодні можна виділити два основних підходи, що сформувалися в юридичній науці до визначення поняття приватного, особистого життя.

Перший з них полягає в перерахуванні елементів його змісту, при цьому загальна кількість таких елементів, як і їх видів у кожного автора істотно різниться (Н. Д. Єгоров, Л. О. Красавчикова, М. Н. Малейна, І. Л. Петрухин, Г. Б. Романовский). Зокрема, Л. Л. Красавчикова виділяє десять сторін прояву приватного життя: інтимна – визначає індивідуальність особистості; побутова – визначає уклад повсякденного життя; сімейна – охоплює відносини в родині; майнова – визначає порядок і характер користування речами; культурна – виявляється в освоєнні людиною досягнень культури; організаційна – проявляється у встановленні розпорядку дня, виборі місця навчання і т. д.; санітарно-гігієнічна – охоплює особисту гігієну; оздоровча – проявляється в діях, спрямованих на

підтримку здоров'я; сторона вільного часу – охоплює відпочинок і розваги; комунікаційна – визначає неформальні зв'язки.

Н. П. Лепьошкіна виділяє шість складових приватного життя як соціального явища: внутрішню духовну сферу, сферу міжособистісного спілкування та зв'язків, організаційну складову, медико-фізіологічну складову, сферу поведінки і майнову сферу. При цьому, як наголошується в літературі, цей підхід є найбільш структурованим і розгорнутим.

Аналогічно, але більш в узагальненому вигляді, розглядає особисте життя Г. Б. Романовський і виділяє п'ять класифікаційних груп: коло неформального спілкування; вимушені зв'язки; власний внутрішній світ людини; родинні зв'язки і релігійні переконання.

Проаналізувавши даний підхід, можна виділити як його переваги, так і недоліки. До переваг необхідно віднести, перш за все, можливість представити приватне життя як цілісний соціальний комплекс, виділити його структуру.

До недоліків необхідно віднести наступне. По-перше, жоден з прихильників даного підходу не пропонує загального поняття приватного життя, що не дозволяє виділити спільне між усіма елементами і об'єднати приватне життя в єдине ціле. По-друге, виділення конкретних складових є ефективним для визначення статичних явищ, характерним для інституційно-позитивного підходу, що, як видається, є неприйнятним для визначення дефініції приватного життя, оскільки дана дефініція динамічна і постійно змінюється.

Другий підхід полягає у виділенні його найбільш істотних ознак, не виділяючи меж приватного життя. Як зазначає І. М. Хужокова, дати вичерпне універсальне поняття «приватного життя» є неможливим через різноманіття предмета, а логіка нормативного акту виключає його спрямованість на будь-який окремий випадок. Більшість прихильників даного підходу (О. І. Денисов, Б. Н. Кадников, Н. Л. Пушкарьова, М. Є. Петросян) як визначальну характеристику приватного життя виділяють автономію суб'єкта, невідчужуваність цієї сфери життєдіяльності особистості безпосередньому контролю з боку державних органів, громадських об'єднань, інших осіб.

Р. О. Стефанчук, вважає, що поняття «приватне життя» за своїм змістом має охоплювати таку сферу життєдіяльності людини, яка звільнена від виконання покладених на неї будь-яких публічних (посадових, громадських, трудових і т. д.) функцій, а також повну, доступну, своєчасну і достовірну інформованість про зазначену сферу.

Один з російських вчених, М. В. Баглай, розглядає автономію суб'єкта в сфері приватного життя в нерозривному зв'язку з прагненням його приховати. Він зазначає, що зміст приватного життя становлять ті сторони особистого життя людини, які вона в силу своєї волі не бажає робити надбанням інших.

Бажання кожної людини приховати свою приватну сферу в значній мірі обумовлено тим, що її оприлюднення може зробити людину беззахисною перед суспільством.

Як недолік даного підходу можна виділити значний суб'єктивізм у визначенні меж особистого приватного життя.

Існують і інші підходи до розуміння особистого, приватного життя. Так, О. О. Пунда вважає, що конкретизувати зміст права на недоторканність особистого життя легше не через правомочності, якими володіє суб'єкт цього права, а через ті порушення, від яких дане право його захищає, і пропонує класифікацію таких порушень:

- порушення самотності особи або втручання в її особисті справи (сюди відносяться і такі порушення, як підслуховування і перехоплення телефонних переговорів або перлюстрація кореспонденції);
- оприлюднення відомостей особистого характеру, які, з точки зору особи, несприятливо впливають на її імідж в суспільстві або завдають їй біль і душевні страждання (в тому числі і в тих випадках, коли такі відомості відповідають дійсності);
- виставлення особи в хибному світлі в очах оточуючих;
- використання імені або зображення особи в інтересах того, хто їх використовує (в першу чергу, з метою отримання комерційної вигоди).

Конституційний Суд України в Рішенні від 20 січня 2012 р. № 2-рп/2012 визначає особисте життя фізичної особи як її поведінку в сфері особистісних, сімейних, побутових, інтимних, дружніх, професійних, ділових та інших стосунків поза рамками здійснюваної громадської діяльності, зокрема, під час виконання особою функцій держави або органів місцевого самоврядування.

Як видається, найбільш вдалою і обґрунтованою є дефініція, яка запропонована В. Серьогіним і перегукується з дефініцією О. М. Мануйлова: приватне життя – це система суспільних відносин, що охороняються, захищаються правом і характеризують існування і визначають розвиток людини як приватної особи, що стосуються тільки її, не пов'язані з виконанням нею публічних функцій і вилучені з поля зору громадськості¹.

Вдалим представляється і виділення ознак права на особисте, приватне життя Ю. С. Теліною²: це право не розповсюджується на інформацію, що становить суспільний інтерес; під дію цього права не підлягає діяльність суду, законодавчих органів, місцевих органів і з деякими обмеженнями інших публічних органів; закон не має надавати відшкодування за усне порушення права, якщо не було завдано збитків; дія права припиняється після публікації фактів самою особою або за її згодою; істинність опублікованих даних не знімає відповідальності за порушення права на приватне життя; відсутність злого умислу не знімає відповідальності за порушення даного права.

УДК 346.11

ЗМІСТ ТА ВИДИ ДЕРЖАВНОГО ВТРУЧАННЯ В ЕКОНОМІКУ

І. В. Стаднік

Ефективний механізм правового регулювання господарських відносин зокрема і економіки загалом необхідним чином потребує задіяності держави в цих процесах, здійснення відповідного управлінського впливу (насамперед через правотворчість та правозастосування). На думку деяких авторів, державне управління передбачає пряме і безпосереднє втручання органів держави в економіку з використанням адміністративних методів регулювання³. Поняття державного втручання використовується переважно в економічній науці в зв'язку з дослідженням ролі держави в економіці, де, зокрема, зазначається, що воно необхідне, коли ринок самостійно не може впоратися зі своїми функціями⁴, що «провали» ринку повинні бути заповнені посиленням державного втручання, можливості якого обмежені і інституційно, і фінансово, і економічно⁵.

Законодавство України не визначає поняття та параметрів державного втручання в господарську діяльність або економіку загалом, чим значно ускладнюється розмежування державного управління в сфері господарювання і економіки та державного втручання в господарську діяльність. У той же час серед принципів господарювання є заборона незаконного втручання органів державної влади і органів місцевого самоврядування, їх

¹ Серьогін В. Приватне життя як об'єкт конституційного права на недоторканність приватного життя. Вісник Академії правових наук України. 2011. № 1(64). С. 51–62.

² Телина Ю. С. Конституционное право гражданина на неприкосновенность частной жизни, личную и семейную тайну при обработке персональных данных в России и зарубежных странах: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Москва, 2016. 266 с.

³ Гарагонич О. В. Теоретичні питання державного регулювання господарської діяльності. *Юридична наука, практика і освіта*. 2010. Вип. 1. С. 145.

⁴ Тюкавкин Н. М., Бадилова А. В. О механизме государственного регулирования экономики. *Вестник СамГУ*. 2011. № 9 (90). С. 57.

⁵ Казакова О. К., Лагутина И. С. Рыночный механизм в современной экономике. *Вісник Донецького національного університету*. Серія В.: Економіка і право. 2011. Вип. 1, Т. 1. С. 121.